

PROCESUĀLĀ DISFUNKCIJA LATVIJAS KRIMINĀLPROCESĀ KĀ KONSTITUCIONĀLO PARADIGMU NOBĪDE

PROCEDURAL DYSFUNCTION IN LATVIAN CRIMINAL PROCEEDINGS AS A SHIFT IN CONSTITUTIONAL PARADIGMS

Egons Rusanovs, *Dr. iur. cand.*

Zvērināts advokāts, ZAB “Rusanovs & Partneri”

Summary

The doctrine of the continental European criminal procedure has established that development of procedural settlement of criminal legal relations is affined with the state's constitutional system and should be evaluated through the prism of changes in the nation's political, social, and moral conditions. It is an integral part within the doctrinal and normative development of modern criminal procedural archetypes, as conceptual implementation of the principle of separation of powers occurred in parallel with normative establishment of procedural functions in criminal proceedings. The separation of these functions is the basis for the constitutionally appropriate adoption of regulatory amendments and the practical course of criminal proceedings, protecting the defendant's guarantees of justice.

Atslēgvārdi: kriminālprocesuālās pamatfunkcijas, varas dalīšanas princips, kontinentālās Eiropas kriminālprocesa doktrīna, tiesības uz aizstāvību

Keywords: criminal procedural functions, the principle of separation of powers, continental European criminal procedure doctrine, the right to defence

Ievads

Kontinentālās Eiropas kriminālprocesa doktrīnā pēdējo divu gadsimtu laikā formulēta izpratne, ka krimināltiesisko attiecību procesuālā neregulējuma attīstība ir saistīta ar valsts konstitucionālo iekārtu un vērtējama caur tautas politisko, sociālo un morālo apstākļu pārmaiņu prizmu, šim norisēm kondensējoties valsts pamatlikumā.¹ Tam piemītusi nozīme, doktrināri un normatīvi attīstot mūsdienīgos kriminālprocesuālos arhetipus, šiem procesiem noritot paralēli teorētiskās konstrukcijas par valsts varas dalīšanu konceptuālai implementēšanai nacionāli normatīvajā plaknē. Tādējādi 19. gadsimta kriminālprocesa doktrīna, metodoloģiski pievēršoties

¹ Mittermaier J. A. C. Die Gesetzgebung und Rechtsübung über Strafverfahren nach ihrer neuesten Fortbildung dargestellt und geprüft. Erlangen: Verlag von Ferdinand Enke, 1856, S. 131 ff.

kriminālprocesuālo tiesību analīzei un pilnveidei, savā būtībā ir atvasināma no “mācības par varas trīsdalību” jeb varas dalīšanas teorijas.²

Tas kriminālprocesa doktrīnai piešķir jebūtības koncepcijas formu, radot “ideāltipu”, kurā funkcionāli līdzsvarots valsts varas atzaru pārstāvju darbs, vienlaikus ievērojot individuālam piešķirtās konstitucionālās garantijas. Tādējādi kriminālprocesa praktiskā norise raksturojama kā reāla konstitūcijas piemērošana, radot sevišķa rakstura attiecības starp valsti, sabiedrību un individu, ³ kurā balstīts kontinentālās Eiropas kriminālprocesa institucionālās organizācijas koncepts.

1. Procesuālo funkciju nošķiruma izpratne kriminālprocesuālajās attiecībās

Līdztekus valsts varas trīsdalīgajam dalījumam funkcionē arī “valsts–sabiedrības–individuāla” triāde, kuras interešu līdzsvarošana un samērošana ir aktuāla sensitīvākajā to sadursmes krustpunktā – kriminālprocesā.

Ielāgojot, ka par procesuālajām funkcijām mēdz uzskatīt kriminālprocesuālās darbības pamatvirzienus,⁴ “valsts–sabiedrība–individuāls”, būdami vienlīdz svarīgi interešu subjekti, iegūst ko līdzīgu pilnvardevēja lomai iepretim attiecīgo procesuālo funkciju realizētājiem kriminālprocesa praktiskās norises dimensijā, apzīmējot dažādos interešu vektorus, kuru aizsardzības nolūkiem tiek uzsākts kriminālprocess, un raksturojot procesuālo uzdevumu loku, kuru īsteno katra no procesā iesaistītajām personām. Šis subjektu kopums Latvijas mūsdienu kriminālprocesa modeli atspoguļojas trijās līdzās pastāvošajās procesuālo pamatfunkciju koncepcijās: apsūdzības funkcijā, aizstāvības funkcijā un tiesas spriešanas funkcijā, kas nostiprinātas Kriminālprocesa likuma 17. pantā.

Neatbalstot kriminālprocesuālo funkciju iedalījumu pēc to svarīguma,⁵ šāda nošķiruma pamatā nostiprināta ideja par to līdzvērtīgu līdzās esību pat tad, ja savā īstenajā būtībā aizstāvības funkcija korespondē apsūdzības funkcijai.⁶ Līdzvērtīgumam ir jāizpaužas kā iespēju nodrošinājumam īstenot attiecīgās funkcijas realizētājam piešķirtās tiesības, taču pilnvērtīgi tas var funkcionēt, ja normatīvā līmenī tiek atzīts – kriminālprocesā iesaistītās personas savas procesuālās tiesības realizē sacikstes formā. Turklāt izvēle par saciksti kā formu procesuālo tiesību atbilstīgai īstenošanai saistāma ar kriminālprocesuālo funkciju savstarpēju nošķiršanu, jo tieši sacikste novelk nepārprotamas robežas starp kriminālvajāšanas (apsūdzības), iztiesāšanas un aizstāvības funkcijām.

² Mincs P. Ekstraordinārā krimināljustīcija. Grām.: Rusanovs E. Versija par Paula Minca dzīvi un viņa ekstraordināro krimināljustīciju. Rīga: Rusanovs & Partneri, 2021, 15.–31. lpp.

³ Noltenius B. Strafverfahrensrecht als Seismograph der Europäischen Integration. Verfassung, Strafrechtsverfahrensrecht und der Vertrag von Lissabon. Zeitschrift für die gesamte Strafrechtswissenschaft, 2010, Vol. 122, No. 3, pp. 604–626.

⁴ Ibid.

⁵ Kriminālprocesa likuma komentāri. A daļa. Zinātniska monogrāfija prof. K. Stradas-Rozenbergas zinātniskā redakcijā. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2019, 83.–84. lpp.

⁶ Liede A. Latvijas PSR kriminālprocess. Vispārīgā daļa. Tiesu pierādījumi. Rīga: Zvaigzne, 1980, 12.–13. lpp.

“Valsts” savu pilnvarojumu tās interešu pārstāvībai un aizstāvībai pauž kriminālprocesuālajā noregulējumā, kurā publisko jeb valsts apsūdzību tiesā uztur prokurors kā valsts apsūdzētājs.⁷ Patlaban publiskā apsūdzība tiek īstenota visas sabiedrības vārdā un interesēs,⁸ kurpretim, piemēram, padomju kriminālprocesa izpratnē “valsts apsūdzība” nozīmēja gan valsts, gan sabiedrības interešu pārstāvību.⁹ Pievēršot uzmanību likumdevēja izraudzītajam jēdzienam “valsts” apsūdzība, tomēr jākonstatē, ka jau minētas triādes otrajam elementam – “sabiedrībai” – jautājumā par apsūdzības celšanu un uzturēšanu piemīt visnotaļ niecīga loma. Savukārt tas pirmšķietami it kā mudinātu par pareizu pieņemt atziņu, ka Latvijas kriminālprocesa organizācijas modeli “valsts” un “sabiedrības” intereses jau šobrīd vienādojamas tiktāl, ka pēdējai nav nepieciešams atsevišķs tās interešu pārstāvis, jo šo lomu uzņēmusies “valsti” personificējošā prokurora figūra. Centieni mākslīgi nojaukt robežas starp šo divu subjektu nereti pat diametrāli atšķirīgajām interesēm nonāk krasā pretrunā ar konstitucionālisma pamatideju, jo pat izcilākajam valstsvīram, kas atzīst demokrātiju kā pašsaprotamu valsts pārvaldes ideāltipu, nav pa spēkam nevainojamā sinerģijā salāgot sabiedrības nepastāvīgo un daudzveidīgo interešu kopas, nemaz nerunājot par to vienādošanu ar pašas “valsts” interesēm.¹⁰

Lai gan *tīrā* veidā nav iespējams idealizēt prokuratūras kā sabiedrības pārstāvja un interešu nesēja lomu,¹¹ tomēr tamlīdzīgai apziņai ir vēsturiski predisponēta izcelsme, kas saistāma ar 19. gadsimta kriminālprocesa reformu ideju, privātās puses lomu kā kriminālvajāšanas iniciatoru aizvien intensīvāk aizstājot ar prokurora figūru kā pārstāvības ideālu,¹² uzsverot kriminālvajāšanas kā kriminālprocesuālas pamatfunkcijas eksistenci.¹³ Savukārt tai tradicionāli piemīt izpildvaras raksturs,¹⁴ kas procesuālajām attiecībām starp izmeklētāju un apsūdzēto piešķir varas attiecību iedabu.¹⁵

Jautājums par “sabiedrības” iesaisti kriminālprocesā sekmīgi risināts angloamerikāņu tiesību loka valstīs, tās procesuālo nozīmi nostatot uz principiāli citiem pamatiem. Kriminālprocesuālās attiecības starp apsūdzēto un valsti konstruētas, mēģinot līdzsvarot gan procesuāltiesisko garantiju nepieciešamību, gan taisnīguma īstenošanu, bet sabiedriskais elements tiek īstenots, piedaloties prokuroru vēlēšanās vai darbojoties kā zvērīnāto tiesas loceklim.¹⁶ Tomēr šāds kontinentālajam kriminālprocesam svešs sabiedrības interešu pārstāvības modelis arī netiek atzīts par nevainojamu minēto valstu doktrīnā – galvenokārt tāpēc, ka vispārīnāti “sabiedrības”

⁷ Liede A. Latvijas PSR kriminālprocess. Vispārīgā daļa. Tiesu pierādījumi. Rīga: Zvaigzne, 1970, 129. lpp.

⁸ Kriminālprocesa likuma komentāri. A daļa, 40. lpp.

⁹ Liede A. 1970, 130. lpp.

¹⁰ Manasyan A. Constitutional Stability as an Important Prerequisite for Stable Democracy. Yerevan: Hayrapet, 2020, p. 11.

¹¹ Simonson J. The Place of “The People” in Criminal Procedure. Columbia Law Review, 2019, Vol. 119, No. 1, pp. 249–308.

¹² Ibid.

¹³ Par to sk. arī: Rusanovs E., Lielbriede L. Kriminālvajāšanas jēdziena (ne)izpratne kā sistēmisks Latvijas kriminālprocesa trūkums un disfunkcijas iemesls, <https://juristavards.lv/eseja/281838-kriminalvajasanas-jedziens-neizpratne-ka-sistemisks-latvijas-kriminalprocesa-trukums-un-disfunkcijas/> [aplūkots 19.02.2023.].

¹⁴ Steiker C. Criminal Procedure. In: The Oxford Handbook of the U.S. Constitution. Oxford: Oxford University Press, 2015, p. 652.

¹⁵ Liede A. 1970, 27. lpp.

¹⁶ Simonson J. 2019, pp. 249–308.

lēmumi ignorē tās daudzpusīgo dabu un piemirst, ka atsevišķām sabiedrības grupām piederīgo indivīdu iesaistīšana kriminālprocesuālajās attiecībās (neatkarīgi no procesuālā statusa) var radīt citādu kriminālprocesuālo attiecību turpmākās atrisināšanas gultni nekā tad, ja tajās top iesaistīts *vidējais aritmētiskais* “sabiedrības” loceklis.¹⁷

Līdz ar to kā pamatpremisa būtu jāpieņem izpratne, ka “sabiedrība” nav homogēna, turklāt tā nevar arī būt neitrāla,¹⁸ tāpēc ir kļūdaini prezumēt, ka prokurors kā valsts apsūdzības uzturētājs ir spējīgs nekļūdīgi un vienlaicīgi aizstāvēt gan valsts, gan sabiedrības aizskartās intereses konkrētajās kriminālprocesuālajās attiecībās. Šis maldīgās prezumpcijas ilgstošā normatīvā un praktiskā atzīšana galvenokārt balstīta lietderīguma apsvērumos, jo resursi lietas izskatīšanai nav neizmeļami, līdz ar to prokuroram uzticētais uzdevums aizstāvēt sabiedrības vērtības daudzos gadījumos patiešām varētu būt derīgākais pieņēmums par procesuālo attiecību konstruēšanu.¹⁹

Vienlaikus kriminālprocesuālās tiesības kā sevišķs konstitucionālās kārtības aspekts leģitimē valsts tiesības iejaukties indivīda brīvību sfērā un regulē “[.] attiecības starp valsti un indivīdu sabiedrībā”,²⁰ kas ir katra pamatlikuma centrālais mērķis,²¹ tai pašā laikā ar vislielāko rūpību attiecoties pret apstākli, ka aizstāvība tomēr ir jāuzskata par “vājāku” nekā “valsts” apsūdzība.²²

Pēdējo divu gadsimtu gaitā šī uzdevuma īstenošana uzticēta tiesu varai, tās funkcionālos pamatvirzienus formulējot šādi: cilvēka tiesību un likumīgo interešu aizsardzība, tiesiskās kārtības nodrošināšana un valsts varas institūciju darbības likumības kontrole, lai tā nepārkāptu savas pilnvaras.²³ Kriminālprocesā īpaši izceļams ir tiesu varas uzdevums raudzīties, vai pienācīgi tiek nodrošinātas indivīda tiesību un brīvību aizsardzības garantijas. Šajā ziņā vērojams šo funkcionālo mērķu saskanīgums ar sabiedrības interesēm, tās pakārtojot apziņai, ka lomā, kas kriminālprocesuālajās attiecībās indivīdam piešķir tiesības uz aizstāvību, var nonākt jebkurš sabiedrības pārstāvis.

Tieši sabiedrības *liberalizēšanās*, apzinoties, ka tās pārstāvjiem var rasties nepieciešamība saņemt efektīvas tiesiskuma garantijas kriminālprocesā, ir kalpojusi par pamatu tiesību uz aizstāvību *konstitucionalizēšanai*, kas kontinentālās Eiropas kriminālprocesā vērojama vismaz kopš 18.–19. gadsimta mijas, salāgojot dažādu valstu konstitucionālo naratīvu nevienādīgumu un indivīda un valsts attiecību dinamiku.²⁴

Lai gan prokuratūra atbilstoši Prokuratūras likuma 1. panta pirmajai daļai uzskatāma par tiesu varas institūciju, raugoties uz šo institūciju no varas dalīšanas teorijas perspektīvas, tiesību doktrīnā pamatoti secināts, ka “[.] viennozīmīgi var noraidīt

¹⁷ Simonson J. 2019, pp. 249–308.

¹⁸ Ibid.

¹⁹ Manasyan A. 2020, p. 13.

²⁰ Niemöller M., Folke Schupperts G. Die Rechtsprechung des Bundesverfassungsgerichts zum Strafverfahrensrecht. Archiv des öffentlichen Rechts, 1982, Vol. 107, No. 3, S. 389–498.

²¹ Ibid., S. 390, 406.

²² Kaija S. Kriminālprocesa likuma 18. panta komentārs. Grām.: Kriminālprocesa likuma komentāri. A daļa. Zinātniskā monogrāfija prof. K. Stradas-Rozenbergas zinātniskā redakcijā. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2019, 87. lpp.

²³ Sk.: Pleps J., Pastars E., Plakane I. Konstitucionālās tiesības. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2021, 569. lpp. Sk. arī: Niemöller M., Folke Schupperts G., S. 411.

²⁴ Manasyan A. 2020, p. 28.

tās pilnīgu piederību tiesu varai”.²⁵ Šai tēzei piemīt aksiomātisks raksturs, līdz ar to Latvijas kriminālprocesa modelī prokuratūra principiāli pieder pie izpildvaras, lai gan, protams, institucionāli un daļēji funkcionāli to var uzskatīt par tiesu varai piederīgu institūciju.²⁶

Jebkurā gadījumā tieši indivīds un valsts kriminālprocesā ir uzlūkojami kā antipodi, kam ikkatrā krimināllietā ir pretējas intereses, savukārt tiesā notiek “[...] strīda izšķiršana starp valsti, kas ceļ apsūdzību un tiecas pierādīt savu tiesību sodīt, un indivīdu, kas to apstrīd”.²⁷ Tādējādi “sabiedrība” un tās interešu pārstāvji kriminālprocesuālajās attiecībās atkarībā no individuālās tiesiskās situācijas tiecas pievienoties vai nu apsūdzības uzturētāja, vai apsūdzētā procesuālajām interesēm, ievērojot apsvērumu, ka no šī procesuālā statusa nav un nevar tikt pasargāts neviens. Tātad – sabiedrība uzskatāma par substanci, kurā notiek abu pārējo antipodu nemitīgā pretstāve, jo starp “sabiedrības” un “indivīda” interesēm pastāv savstarpēja saistība, kas gan liedz tās uzskatīt par ekvivalentām vērtībām, bet vienlaikus arī neļauj tās ik reizi savstarpēji pretnostatīt.

Tādējādi mūsdienu kriminālprocesa konstrukcija “valsts–sabiedrība–indivīds” tās interešu trihotomijas sekmīgai nošķiršanai balstās uz maldīgām premisām. Proti, ka tikai prokuroriem jābūt galvenajiem sabiedrības interešu pārstāvjiem kriminālprocesā un ka sabiedrības intereses kriminālprocesā vienmēr ir pretstatītas apsūdzētā indivīda interesēm. Tomēr nevarētu arī uzskatīt, ka likumdevējs nebūtu radījis pietiekamu procesuāli tiesisko, turklāt vismaz teorētiski funkcionālo ietvaru, kas no šīs intelektuālās kļūdas ļautu izvairīties. Proti, “valsts–sabiedrības–indivīda” pārstāvība tieši korespondē ar kriminālprocesuālo pamatfunkciju īstenotāju uzdevumiem un lomu kriminālprocesā.

2. Advokātu loma procesuālo funkciju realizācijā

Nedz tiesa, nedz prokuratūra nevar uzurpēt “sabiedrības” interešu pārstāvja/aizstāvja lomu, kas raisa jautājumu par to, kāda nozīme šajā procesā tādā gadījumā piemīt advokātiem. Lai gan advokātu darbību Satversme regulē drīzāk intuitīvi vai pat sekundāri, tā ir tikai šķietamība, jo ne visus konvencionālos kriminālprocesa noteikumus var vai vajag konstitucionalizēt.²⁸ Daudz drīzāk uz kriminālprocesu un advokāta lomu tajā būtu jāraugās kā uz konstitucionālo vērtību, likumu un administratīvo noteikumu, un prakses kombināciju,²⁹ kas jo sevišķi izceļ apsūdzētā procesuālās garantijas un to pamatā esošo nevainīguma prezumpciju.³⁰

Latvijas Republikas Advokatūras likumā izraudzītie jēdzieni, advokatūru atzīstot par tiesiskas valsts justīcijas neatņemamu sastāvdaļu, bet advokātus – par tiesu sistēmai piederīgām personām, kas ved lietas klientu uzdevumā, liek atzīt, ka arī advokatūrai kā tiesu sistēmai piederīgai institūcijai ir visnotaļ grūti piedēvēt konkrētu

²⁵ Pleps J., Pastars E., Plakane I. 2021, 577. lpp.

²⁶ Ibid.

²⁷ Liede A. 1970, 141. lpp.

²⁸ Sk. plašāk par šo ideju: Amar R. A. The Future of Constitutional Criminal Procedure. American Criminal Law Review, 1996, Vol. 33, No. 4, pp. 1123–1140.

²⁹ Simonson J. 2019, pp. 249–308.

³⁰ Amar R. A. 1996, pp. 1123–1140.

lomu “sabiedrības” interešu pārstāvības procesā – kaut vai tālab, ka klienta procesuālais statuss attiecīgajā krimināllietā var ietekmēt advokāta spēju vienlīdz dedzīgi aizstāvēt abas interešu kopas. Tamdēļ zvērināts advokāts rikojas ne tikai sava klienta interesēs, bet arī visas justīcijas interesēs, uzturot augstus kriminālistiskās rūpības un tiesiskuma standartus kriminālprocesā,³¹ kas liedz uz aizstāvi raudzīties tikai kā uz sava klienta *alter ego*.³² Šajā ziņā aktuāls ir retoriskais jautājums, kuru savulaik uzdeva arī A. Liede, proti – cik tālu aizstāvis ir pakļauts sava aizstāvamā gribai, it īpaši tad, ja viņu pozīcija lietā atšķiras?³³ Pamatnostādnei jābūt šādai – lai tas nāk par labu aizstāvamajam un nepasliktina viņa stāvokli. Tādējādi advokatūra šīs triādes interešu savstarpējā dalījumā ietilpināma kā vidutājs ar apziņu par nepieciešamību līdzsvarot sabiedrības intereses ar valsts un apsūdzētā interesēm un tiesībām publiski tiesiskajās kriminālprocesuālajās attiecībās.

Ideoloģiskas svārstības visos laikos ir noteikušas to, kādā pakāpē valsts nodrošina apsūdzētā tiesību garantijas,³⁴ savukārt konstitucionālisma ideju raksturo mēģinājumi dinamiski transformēt konstitūciju, no individuālo tiesību kopojuma un organizatoriskiem noteikumiem to padarot par objektīvu vērtību kopu.³⁵ Tas principiāli atspoguļo pakāpenisku atteikšanos no dažbrīd jau arhaiskām procesuālajām konstrukcijām, vienlaikus sevī slēpjot neizbēgamu risku, ka modernās kriminālprocesuālās reformas var aizskart ne tikai konstitucionālajā kodolā ietvertās vērtības, bet arī ilgstoši atzītas doktrinārās nostādes.

Šis uzdevums vismaz Latvijā ir uzticēts likumdevējam, kurš rada jaunas procesuālās normas, tomēr, autora ieskatā, tas (jo sevišķi pēdējo gadu laikā) atrodas īpatnos transformatīvos apstākļos – intelektuālā un praktiskā saspīlējumā starp aktīvo un reaktīvo konstitucionālo modeli. Tie veido arī mūsdienu konstitucionālo paradigmu fundamentu, jaunām paradigmām rodoties tajos strīdus punktos, kuru atšķetināšana vairs nav iespējama iepriekš dominējošo paradigmu robežās, – mēģinot aizsargāt sabiedrību un indivīdus pret valsts iejaukšanos un vienlaikus modificēt un uzlabot valsti un sabiedrību.

Individuālajai brīvībai piemīt ievērojama nozīme jebkura tipa konstitucionālajā modelī, tomēr liberālā kriminālprocesa ideja galvenokārt atspoguļojas indivīda tiesībās. Tādējādi kriminālprocesa konstitucionālais raksturs radījis konceptu, ka līdztekus procesuālajiem likumiem funkcionē arī prioritārās procesuālās tiesības, iepretim kurām ir jāizvērtē arī pārējās normas.³⁶ Tālab Kriminālprocesa likuma normatīvie jauninājumi būtu vērtējami caur to prizmu, vai likumdevēja izvēle korespondē reālajām iespējām realizēt aizstāvību šī jēdziena pamatfunkcijas nozīmes izpratnē.

³¹ Sk.: Volzers M. Taisnīguma sfēras. Grām.: Mūsdienu politiskā filosofija. Hrestomātija. Rīga: Zvaigzne ABC, 1998, 408. lpp.

³² Damaška R. M. *The Faces of Justice and State Authority: A Comparative Approach to the Legal Process*. New Haven, London: Yale University Press, 1986, p. 143.

³³ Liede A. Latvijas PSR kriminālprocess. Sevišķā daļa. Tiesvedības norise krimināllietās. Rīga: Zvaigzne, 1973, 179. lpp.

³⁴ Damaška R. M. 1986, pp. 8–9.

³⁵ Hailbronner M. Transformative Constitutionalism. *The American Journal of Comparative Law*, 2017, Vol. 65, No. 3, pp. 527–565.

³⁶ Criminal procedural laws across the European Union – A comparative analysis of selected main differences and the impact they have over the development of EU legislation, Annex I, Country reports. Brussels: Policy Department for Citizens' Rights and Constitutional Affairs, 2018, p. 31, [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/604977/IPOL_STU\(2018\)604977\(ANN01\)_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/604977/IPOL_STU(2018)604977(ANN01)_EN.pdf) [aplūkots 17.02.2023.].

Kopsavilkums

1. Mūsdienu kontinentālās Eiropas kriminālprocesa doktrīnā formulēts varas dalīšanas principā balstīts kriminālprocesa institucionālās organizācijas koncepts, kas funkcionāli līdzsvaro valsts varas atzaru pārstāvju darbu, ievērojot indivīdam piešķirtās konstitucionālās garantijas.
2. Konstitucionāls kriminālprocess nav pašsaprotamība, tāpēc indivīda tiesiskās garantijas ir trausla vērtība, prasot īstenot doktrīnārā analizē balstītu grozījumu pieņemšanas procedūru, kas ļautu izvairīties no krasām tiesisko paradigmu modifikācijām.
3. Tiesības uz aizstāvību ir aizstāvības tiesību piešķirums un apsūdzētā aizstāvības tiesību nodrošinājums, kas kriminālprocesuālās normas prasa izvērtēt iepretim reālajām iespējām realizēt aizstāvību šī jēdziena pamatfunkcijas nozīmes izpratnē.
4. Kriminālprocesa konstrukcija “valsts–sabiedrības–indivīda” interešu trihotomijas sekmīgai nošķiršanai balstās uz maldīgām premisām, kas tikai prokuroriem piedēvē galvenā sabiedrības interešu pārstāvja lomu un tās vienmēr pretstata apsūdzētā interesēm.
5. Advokatūra šīs triādes interešu dalījumā ietilpināma kā vidutājs, kas līdzsvaro sabiedrības intereses ar valsts un apsūdzētā interesēm un tiesībām kriminālprocesuālajās attiecībās.